

Handläggare
Bylund BjörnDatum
2014-08-21Diarienummer
UAN-2013-0265

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Idrottsundervisning på entreprenad

Förslag till beslut

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att uppdra till kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad att genomföra en upphandling av idrottsundervisning på entreprenad inom följande ämnen och kurser inför läsåret 2015/16:

Specialidrott

- idrottspecialisering 1-3,

- tränings- och tävlingslära 1-3, och

- idrottsledarskap

Idrott och hälsa

- idrott och hälsa specialisering 1-2

Träningslära

- träningslära 1-2

Pedagogik

- pedagogiskt ledarskap

att delegera till upphandlingsutskottet att besluta om kvalitetskriterier, pris, fastställande av förfrågningsunderlag samt besluta om antagande av leverantör.

Sammanfattning

Uppsala kommun har hos regeringen ansökt om och beviljats dispens att bedriva viss undervisning i idrottsämnen med Upplands idrottsförbund som utförare. Kontorets bedömning är att genomförandet kräver en upphandling enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU). Utvärdering av nuvarande verksamhet är positiv, varför kontoret föreslår att en ny upphandling avseende läsåret 2015/16 och framåt genomförs och avslutas under hösten 2014.

Ärendet

Uppsala kommuns konstruktion med idrottsundervisning på entreprenad med Upplands idrottsförbund som entreprenör har ifrågasatts från Riksidrottsförbundet och Skolinspektionen. Nämnden har därför på Uppsala kommuns vägnar hos regeringen anhållit om dispens att bedriva viss undervisning i elitidrott och profilidrott på entreprenad.

I regeringsbeslut 2014-07-03 medger regeringen ”att Uppsala kommun med bibehållet huvudmannaskap får överlämna uppgiften att bedriva viss undervisning till Upplands idrottsförbund. Beslutet avser enbart undervisning i nedanstående kurser inom respektive ämne:

Specialidrott

- idrottsspecialisering 1-3,
- tränings- och tävlingslära 1-3, och
- idrottsledarskap

Idrott och hälsa

- idrott och hälsa specialisering 1-2

Träningslära

- träningslära 1-2

Pedagogik

- pedagogiskt ledarskap

Det ska för sökande och allmänhet tydligt framgå vem som är huvudman för utbildningen. Detta beslut gäller till dess att regeringen beslutar annat.”

Kontoret har undersökt vilka konsekvenser beslutet medför angående upphandling enligt LOU och kommit fram till att det inte går att bortse från kravet på upphandling. Regeringens beslut berör till stor del den principiella frågan, men beslutet är direkt riktat till kommunens samarbete med Upplands idrottsförbund (UIF). Kravet på upphandling kvarstår dock. Vid en kommande upphandlingen är det viktigt att i förfrågningsunderlaget ställs krav på de delar som framförts i dispensansökan om samarbetet med uppdragstagaren. Kontorets bedömning är att den givna dispensen kan komma att gälla oberoende av vilken anbudsgivare som vinner upphandlingen. En ny ansökan krävs dock till regeringen om annan än Upplands idrottsförbund vinner upphandling. Särskild redogörelse vad gäller LOU och möjligheten till partnerskapslösning redovisas i bilaga.

Då verksamheten fungerar mycket bra för målgruppen och genomförda utvärderingar stödjer detta föreslår kontoret att verksamheten upphandlas igen. Den totala kostnaden beräknas uppgå till ca 17 000 tkr under 2014. Denna kostnad skulle i annat fall direkt belasta Celsiusskolan, som har uppdraget att genomföra idrottsutbildningarna inom ramen för gymnasieskolans nationella program.

Det nuvarande avtalet går ut 30 juni 2015, varför en ny upphandling bör genomföras och avslutas under hösten 2014.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Jan Holmgren
Tf direktör

Utbildningsdepartementet

*Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten**Departementssekreterare**Anders Fredriksson**Telefon 08-405 27 57**E-post anders.fredriksson@regeringskansliet.se*Uppsala kommun
Utbildnings- och
arbetsmarknadsnämnden**Ansökan om att få överlämna viss undervisning på entreprenad**

Uppsala kommun har ansökt om regeringens medgivande att sluta avtal med Uppsala idrottsförbund om att överlämna undervisning inom kommunens riksidsrottsgymnasium i ämnena specialidrott, idrott och hälsa, träningslära och pedagogik på entreprenad. Den ursprungliga ansökan har kompletterats.

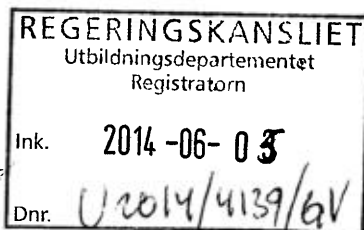
Skolverket och Riksidsrottsförbundet har beretts möjlighet att yttra sig över Uppsala kommuns ansökan, inklusive kompletteringen. Härmed bereds Uppsala kommun möjlighet att yttra sig över Skolverkets och Riksidsrottsförbundets yttranden.

Svar emotes inom 14 dagar. Därefter avser regeringen att fatta beslut i ärendet.

Med vänliga hälsningar

Anna Westerholm
Departementsråd

/22

Yttrande över Uppsala kommuns kompletterande uppgifter angående ansökan om att överlämna viss undervisning på entreprenad

Dnr U2013/4139/GV

Skolverket har tidigare yttrat sig över Uppsala kommuns ansökan till regeringen om att få överlämna undervisning i vissa ämnen på entreprenad. Uppsala kommun har därefter kompletterat sin ansökan. Skolverket har därför beretts tillfälle att yttra sig över de kompletterande uppgifterna.

Generella synpunkter

Skolverket vill inledningsvis uttrycka förståelse för att om eleverna ska utvecklas så långt som möjligt i sin idrott behövs lärare och tränare som är experter i just den aktuella idrotten samt relevanta anläggningar och utrustning.

Det som är frågan nu är om det finns särskilda skäl för att få lägga ut delar av aktuell utbildning på entreprenad. Skolverket instämmer med Uppsala kommun om att regeringens beslut i denna fråga får konsekvenser för alla skolor i Sverige som erbjuder idrottsutbildningar. Enligt Skolverkets bedömning är det som beskrivs i Uppsala kommuns ansökan inte särskilt utmärkande för idrottsutbildningen just i Uppsala. Samma skäl som Uppsala kommun anför kan anges av fler huvudmän som anordnar idrottsutbildningar och som vill lägga ut delar av utbildningen på entreprenad. Skolverket anser därför att frågan kräver en noggrann konsekvensanalys.

Skolverket lämnar följande synpunkter, avsnitt för avsnitt.

1. Vad Uppsala anser utgör särskilda skäl för dispens att lämna över aktuella ämnen på entreprenad

Kommunen nämner att det skulle vara möjligt att anställa lärare för var och en av idrotterna men att det skulle innebära ett stort administrativt arbete. Det är därför mer praktiskt för dem att Uppsala idrottsförbund tecknar avtalen med de olika berörda specialidrottsförbunden.

Skolverket har svårt att se att minskad administrativ belastning är ett sådant särskilt skäl som kan vara grund för att få lägga ut utbildningen på entreprenad. Det är också oklart om detta förfarande innebär en form av underentreprenad och om det i så fall är möjligt inom givna ramar i skolförfattningarna.

2. Hur bedrivs undervisningen inom vart och ett av de ämnen som ansökan avser

Skolverket har inte godkänt specialförbundens kravbild på instruktörer genom NIU-certifieringen så som det framställs av Uppsala kommun. Skolverket beslutar om att en huvudman får anordna NIU efter det att utbildningen har tillstyrks av ett specialidrottsförbund. Skolverket går inte in och gör en egen bedömning av instruktörernas kompetens eller utbildning.

Uppsala kommun beskriver att för de flesta kurserna ska en lärare (per idrott) med lärarlegitimation undervisa i ämnet under skoltid och även ensam sätta betyg. Det är däremot inte klarlagt i vilken omfattning instruktörerna deltar i undervisningen inom ämnesplanerna. Skolverket anser att Uppsala kommuns uppgifter om arbetsfördelningen mellan lärare och instruktörer är oklar.

Vidare beskriver Uppsala kommun att det är en fördel för eleverna att de genom detta upplägg har samma instruktör såväl på som utanför skoltid. Skolverket vill peka på att det är viktigt att hålla i sär å ena sidan vilken undervisning som sker inom ramen för kursplanerna och ska betygsättas och å andra sidan den träning som inte är ämnesplanestyrd.

På Skolverkets vägnar

Jonas Nordström
Chefsjurist

Anna Tammelin
Jurist

RIKSIDROTTSFÖRBUNDET

Dnr 276/14-550.

Stockholm den 29 april 2014

Till
Utbildningsdepartementet
Anna Westerholm, Departementsråd
Anders Fredriksson, Departementssekreterare

REGERINGSKANSLIET
Utbildningsdepartementet
Registratören

Ink. 2014 -04- 30

Dnr.

hm
2013/4139/GV

Specialidrott på entreprenad, förfrågan från utbildningsdepartementet

Ärende

Sveriges Riksidrottsförbund (RF) har beretts möjlighet att yttra sig över en ansökan från Uppsala kommun om regeringens medgivande att få sluta avtal med Upplands Idrottsförbund om att överlämna viss undervisning inom kommunens riksidrottsgymnasium vid Celciusskolan i ämnena specialidrott, idrott och hälsa, träningslära och pedagogik på entreprenad.

Bakgrund

Det finns idag drygt 450 Nationellt Godkända Idrottsutbildningar (NIU) samt ett 50-tal Riksidrottsgymnasier (RIG). Gemensamt för dem är ämnet specialidrott. En enskild elev kan läsa 700 poäng specialidrott. Av dessa tas 200 poäng från programfördjupningen och 200 poäng tas från det individuella valet. Övriga 300 poäng kan, efter rektors beslut, ges som utökad studiekurs.

Ny gymnasiereform

RF ansåg redan i sitt remissvar inför implementeringen av den nya gymnasiereformen att en expertgrupp skulle tillsättas med representanter från Skolverket, RF, SF samt kommun och skola. Gruppens uppgift skulle vara att ta fram ett genomarbetat förslag där idrottsrörelsen som avnämare och största bransch skulle bjudas in till ett konstruktivt utvecklingsarbete utifrån de konsekvenser den nya reformen skulle innebära.

Idag finns ett konkret förslag till hur en utvecklad idrottsgymnasiemodell skulle kunna se ut. Ett samarbete mellan RF, Skolverket och SKL har utmynnat i nya tankar och idéer. RF ser fram mot att få presentera detta förslag för Utbildningsdepartementet under hösten 2014.

Omklassificering av ämnet specialidrott

Ämnet specialidrott klassas idag som ett yrkesämne. Skolverket har i en skrivelse till Utbildningsdepartementet föreslagit att ämnet bör klassificeras om till så kallade "vissa ämnen".

Postadress
Idrottens Hus
114 73 Stockholm

Besöksadress
Fiskartorpsvägen 15 A
114 33 Stockholm

Telefon
08-699 60 00
Telefax
08-699 62 00

Postgiro
15 82 45-1
Bankgiro
411-4088

Hemsida
<http://www.rf.se>
E-post
riksidrottsforbundet@rf.se

RF, i myndighets ställe för RIG-verksamheten, delar denna uppfattning och tolkning av skollagen.

Konsekvensutredning av entreprenadfrågan

Frågan om entreprenadmöjligheter i den svenska gymnasieskolan och synnerhet i ämnet specialidrott är komplex. Intresset och förfrågningarna från olika huvudmän om möjligheterna till entreprenad är stora. Systemet och formerna för entreprenad berör hundratals skolor, ett femtiotal specialidrottsförbund, hundratals föreningar samt ett och annat distriktsidrottsförbund.

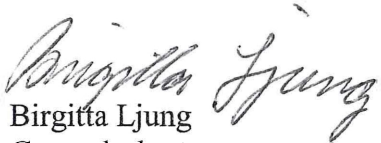
Det svenska utbildningssystemet i samverkan med den svenska idrottsrörelsen är i behov av en långsiktig och hållbar systemlösning. Idag är det omöjligt att överblicka vilka konsekvenser som en entreprenad skulle innebära.

RF föreslår att Utbildningsdepartementet ger Skolverket i uppdrag att tillsätta en expertgrupp. Gruppens uppgift föreslås bli att genomföra en konsekvensutredning samt att ta fram ett beslutsunderlag till utbildningsdepartementet (regeringen) med förslag på en långsiktig och hållbar lösning.

RF kan med andra ord inte ta ställning i frågan om möjligheten till entreprenad inom nämnda ämnen (specialidrott, träningslära, pedagogik samt idrott och hälsa) innan en ordentlig utredning är genomförd och som visar på konsekvenserna av ett sådant beslut.

RF föreslår, som idrottens företrädare, att ett tänkbart alternativ skulle kunna vara att ge Uppsala en tidsbestämd dispens i väntan på ett definitivt beslut resulterat av en utredning.

Med vänlig hälsning
RIKSIDROTTSFÖRBUNDET

Birgitta Ljung
Generalsekreterare

Handläggare
Björn Bylund
Torkel WinbladhDatum
2014-06-18Diarienummer
UAN-2013-0265

/ 23

Regeringen

Utbildningsdepartementet
Drottninggatan 16
103 33 Stockholm**YTTRANDE**

Ärende U2013/4139/GV

Ansökan om medgivande att överlämna undervisning i skolväsendet på entreprenad

Uppsala kommun (kommunen) har beretts möjlighet att yttra sig över Skolverkets och Riksidrottsförbundets yttranden. Kommunen anför följande.

Skolverket har framfört att kommunens argument att det skulle innebära en stor administrativ belastning att anställa lärare för var och en av de aktuella idrotterna inte kan utgöra ett sådant särskilt skäl som kan ligga till grund för att lägga utbildningen på entreprenad. Kommunen vill i sammanhanget poängtera att de administrativa svårigheterna endast är en del i det som kommunen anser är viktigt att ta i beaktande. Vilka delar som i övrigt är av betydelse framgår av ansökan och kommunens föregående yttrande. Kommunen kan vidare inte se att den nuvarande lösningen skulle innebära någon form av otillåten underentreprenad, förutsatt att regeringen medger kommunens ansökan. Om så emellertid skulle bedömas vara fallet är kommunen i så fall oförhindrad att sluta avtal direkt med varje specialidrottsförbund. Den lösningen skulle emellertid varken vara till gagn för eleverna eller för verksamheten, utan endast leda till ett ineffektivare arbete.

Skolverket anser vidare att det inte är klarlagt i vilken omfattning instruktörerna deltar i undervisningen inom ämnesplanerna eller hur arbetsfördelningen mellan lärare och instruktörer ser ut. Kommunen vill förtydliga att när kommunen i tidigare yttrande talat om lärare som undervisar i de aktuella ämnena så avses instruktörerna från respektive specialidrottsförbund. I den mån dessa benämnts som lärare med lärarlegitimation så är det en hänvisning till deras kvalifikationer och inte till deras anställningar. Instruktörerna är alltså de som bedriver undervisningen inom det område de ansvarar för. I sammanhanget vill kommunen understryka att det är mycket viktigt att hålla isär det som omfattas av regeringens prövning av huruvida det föreligger särskilda skäl eller inte och det som mer handlar om enskilda personers kompetens i dagsläget. Enligt kommunen handlar regeringens prövning i

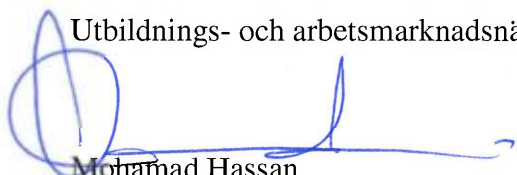
aktuellt fall om huruvida det finns skäl att medge entreprenaden utifrån att förhållandena är så pass speciella att en entreprenad får anses lämplig. Frågor kring vilken utbildning och erfarenhet den personal har som är anställd av entreprenören torde snarare vara en fråga för Skolinspektionen att ta ställning till i sin tillsyn av kommunens ansvar såsom huvudman för verksamheten.

Slutligen pekar Skolverket på att det är viktigt att hålla isär å ena sidan vilken undervisning som sker inom ramen för kursplanerna och å andra sidan den träning som inte är ämnesplanestyrd. Kommunen instämmer i detta påpekande. Samtidigt är Uppsalas modell, att eleverna har samma instruktör såväl på som utanför skoltid, av avgörande betydelse för den enskilda elevens utveckling inom sin idrott, varför det skulle vara högst olyckligt om den möjligheten försvann.

Angående Riksidrottsförbundets yttrande tolkar kommunen detta som att förbundet tillstyrker att det finns särskilda skäl för en entreprenad i enlighet med kommunens ansökan eftersom förbundet föreslår att kommunen ges en tidsbestämd dispens i väntan på att en konsekvensutredning genomförs. Kommunen välkomnar såväl Riksidrottsförbundets ställningstagande i dispensfrågan som förslaget om en utredning i frågan.

Slutligen vill kommunen uppmärksamma regeringen på att det, med tanke på att ansökan lämnades in till regeringen för ett år sedan, finns en mycket stark önskan om ett snabbt beslut i frågan. Detta eftersom det både för de anställdas och för elevernas skull är av yttersta vikt att kommunen kan ge besked om hur personalens anställningar kommer att se ut, respektive hur elevernas utbildning ser ut och vilka förutsättningar det finns för en elitsatsning inom den idrott som ingår i det sökta programmet.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Mohamad Hassan

Ordförande

24

Utbildningsdepartementet

Uppsala kommun
Utbildnings- och
arbetsmarknadsnämnden
753 75 Uppsala

Ansökan om medgivande att överlämna undervisning inom skolväsendet på entreprenad

Regeringens beslut

Regeringen medger att Uppsala kommun med bibehållet huvudmannas-
skap får överlämna uppgiften att bedriva viss undervisning till Upplands
idrottsförbund. Beslutet avser enbart undervisning i nedanstående kurser
inom respektive ämne:

Specialidrott

- idrottsspecialisering 1-3,
- tränings- och tävlingslära 1-3, och
- idrottsledarskap

Idrott och hälsa

- idrott och hälsa specialisering 1-2

Träningslära

- träningslära 1-2

Pedagogik

- pedagogiskt ledarskap

Det ska för sökande och allmänhet tydligt framgå vem som är huvudman
för utbildningen. Detta beslut gäller till dess att regeringen beslutar
annat.

Ärendet och bakgrund

Uppsala kommun har ansökt om regeringens medgivande att sluta avtal
med Upplands idrottsförbund om att överlämna viss undervisning inom
kommunens riks-idrotts-gymnasium vid Celsiusskolan i ämnena special-
idrott, idrott och hälsa, träningslära och pedagogik till Upplands idrotts-

förbund på entreprenad. Ansökan har kompletterats i fråga om på vilket sätt Uppsala kommun anser att särskilda skäl föreligger för att överlämna undervisningen i de aktuella ämnena på entreprenad till Upplands idrottsförbund.

I sin ansökan anger Uppsala kommun att den verksamhet som kommunen bedriver i samarbete med Upplands idrottsförbund – med profilering mot 22 idrotter – är den största i Sverige inom området. Cirka 40 procent av eleverna inom de nationellt godkända idrottsutbildningarna kommer från andra kommuner vilket enligt kommunen vittnar om en stark attraktionskraft. Enligt Uppsala kommun bygger framgången med utbildningen på att kommunen skapat ett tätt samarbete med Uppsalas elitföreningar.

Som särskilda skäl för att få överlämna åt Upplands idrottsförbund att bedriva nämnd undervisning på entreprenad har Uppsala kommun anfört att samarbetet med Upplands idrottsförbund ger tillgång till specialistkompetens, anläggningar och idrottsutrustning som inte finns inom kommunens egen verksamhet och inte heller kan finnas på motsvarande sätt som aktuell entreprenad möjliggör. Att Upplands idrottsförbund kan åta sig att bedriva undervisning i samtliga ämnen som ansökan avser möjliggör enligt kommunen specialisering i samtliga ovan nämnda kurser samtidigt som kvaliteten i undervisningen är hög. Uppsala kommun har också angett att entreprenaden ger möjlighet för föreningar att kombinera tjänster inom skola och förening till heltidstjänster. Detta gäller särskilt i mindre idrotter. Möjligheten att erbjuda heltidsanställningar medför att det blir lättare att få och behålla kvalificerade handledare och lärare, vilket innebär att kvaliteten på utbildningen ökar.

Skolverket har ombetts yttra sig över Uppsala kommuns ansökan. Skolverket har svårt att se att minskad administrativ belastning är ett sådant särskilt skäl som kan vara grund för att få lägga ut utbildningen på entreprenad. Skolverket anser dock att om regeringen väljer att medge undantag enligt 23 kap. 5 § skollagen är det, av de fyra aktuella ämnena, främst ämnet specialidrott som kan komma i fråga för ett sådant undantag. Uppsala kommun har beretts möjlighet att yttra sig över Skolverkets yttranden. Kommunen poängterar att de administrativa fördelarna som samarbetet medför endast är en del av det som kommunen anser bör tas i beaktande och hänvisar till de övriga skäl som kommunen har framfört.

Även Riksidrottsförbundet har beretts möjlighet att yttra sig över Uppsala kommuns ansökan. Riksidrottsförbundet anser sig inte kunna ta ställning till möjligheten att överlämna de aktuella ämnena på entreprenad innan en utredning av konsekvenserna av ett sådant beslut är genomförd. Vidare anför Riksidrottsförbundet att ett tänkbart alternativ skulle kunna vara att ge Uppsala kommun en tidsbestämd dispens i väntan på ett definitivt beslut efter en genomförd konsekvensutredning.

Uppsala kommun har beretts möjlighet att yttra sig över Riksidrottsförbundets yttrande. Kommunen ställer sig positiv till en tidsbestämd dispens i avvaktan på att en eventuell konsekvensutredning genomförs.

Statens skolinspektion har genomfört tillsyn vid Celsiusskolan, som är den skola där den aktuella undervisningen bedrivs. I sitt beslut påpekar Skolinspektionen att samverkan mellan skolans lärare i specialidrott och lärarna i övriga ämnen är bristfällig (Skolinspektionen, dnr 43-2012: 4475). Skolinspektionen bedömer att eleverna av den anledningen kan få svårigheter att nå kunskapskraven i ämnena.

Skälen för regeringens beslut

Möjligheterna för en skolhuvudman att överlämna uppgifter på entreprenad framgår av 23 kap. skollagen. Med entreprenad menas att huvudmän med bibehållet huvudmannaskap får sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person om att utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen (23 kap. 1 §). Bestämmelser om i vilka fall undervisning inom gymnasieskolan får överlämnas på entreprenad finns i 23 kap. 4 § skollagen. Enligt paragrafens första stycke får undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil överlämnas på entreprenad. Av 23 kap. 5 § skollagen framgår att om det finns särskilda skäl får regeringen medge att en huvudman, i andra fall än som anges i bl.a. 4 §, överlämnar åt någon annan att bedriva undervisning inom skolväsendet på entreprenad.

Regeringen har tidigare framhållit att elitsatsande elever ska erbjudas de bästa förutsättningarna att vidareutveckla sina talanger och intressen under gymnasietiden (prop. 2008/09:199 s. 95 f.). Detta kan kräva speciallösningar. Regeringen bedömer att den omfattande verksamhet som Uppsala kommun bedriver i samarbete med Upplands idrottsförbund kan skapa förutsättningar för sådana speciallösningar. Samarbetet har administrativa fördelar vilket ger eleverna möjligheten att få tillgång till specialiserade lärare i 22 olika idrotter. Samarbetet skapar också förutsättningar för att ge en utbildning som är profilerad mot den enskilde elevens idrott genom att Upplands idrottsförbund ger undervisning i flera ämnen med särskild relevans för elitsatsande elever.

För att utbildningen för berörda elever ska kunna hållas samman är det viktigt att, som Skolinspektionen påpekar, Uppsala kommun sörjer för att det finns en god samverkan mellan lärarna som undervisar i de ämnen som överlämnas till Upplands idrottsförbund och lärarna i övriga ämnen.

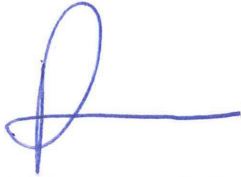
Sammantaget bedömer regeringen att samarbetet mellan Uppsala kommun och Upplands idrottsförbund innebär en speciallösning som stärker kommunens möjligheter att erbjuda elitsatsande studenter de bästa förutsättningarna att vidareutveckla sina talanger och intressen.

Regeringen anser därför att det föreligger särskilda skäl för att medge Uppsala kommun att överlämna den aktuella undervisningen på entreprenad. Regeringen utgår från att Uppsala kommun vidtar åtgärder i syfte att komma till rätta med de brister i samverkan mellan lärare i specialidrott och lärare i övriga ämnen som Skolinspektionen har påtalat.

På regeringens vägnar

Jan Björklund

Anna Westerholm

**Uppföljning och utvärdering av idrottsutbildningar på
Celsiuskolan läsår 2013/2014**

Innehåll

Uppföljning och utvärdering av idrottsutbildningar på Celsiusskolan läsåret 2013/2014.....	1
1. Inledning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Syftet med uppföljning och utvärdering av idrottsutbildningar på Celsiusskolan...	3
1.2 Metod och material	3
2. Uppföljning och utvärdering av idrottsutbildningarna RIG, NIU och LIU för läsåret 2013/2014.....	4
2.1 Antagning.....	4
2.2 Utbildningens kvalitet	5
2.3 Samverkan mellan Celsiusskolans skolledning och Upplands Idrottsförbund	8
2.4 Kontrollerande organ	10
3. Avslutning	11
4. Källförteckning.....	13
5. Bilagor.....	14
5.1 Bilaga 1 Generella riktlinjer för uppföljning och utvärdering av idrottsutbildningar på Celsiusskolan.....	14
5.2 Bilaga 2 Volym och statistik för RIG och NIU	18
5.3 Bilaga 3 Questback resultat	19
5.4 Bilaga 4 Ärendehanteringsmall.....	22

1. Inledning

1.1 Bakgrund

På Celsiusskolan erbjuds utbildningar som kombinerar gymnasiestudier med en idrottssatsning på både riks, regional och lokal nivå. Utbildningarna består av Riksidrottsgymnasium (RIG), Nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU) och Lokala idrottsutbildningar (LIU). Utbildningarna på Celsiusskolan bedrivs i samarbete med Upplands idrottsförbund vilket innebär att en del av undervisningen bedrivs genom entreprenad. På grund av ändringar i Skollagen (SFS 2010:800) har Uppsala Kommun sökt dispens för vissa kurser som ingår i idrottsutbildningarna på Celsiusskolan. Utbildningsdepartementet håller för närvarande på att bereda dispensen och har ännu inte meddelat beslut.

1.2 Syftet med uppföljning och utvärdering av idrottsutbildningar på Celsiusskolan

Följande uppföljning och utvärdering har till syfte att redogöra för hur nämnda idrottsutbildningar fungerar både ur ett organisatoriskt och ur ett kvalitativt perspektiv. Tanken är att Uppsala kommun ska kunna utgå från uppföljningen dels för att förbättra verksamheten, dels för att kunna anpassa utbildningarna efter det kommande beslutet om dispens från Utbildningsdepartementet. Det är också av vikt för Uppsala Kommun att uppföljningen omfattar en kvalitetskontroll på utbildningens innehåll så att gymnasieskolans styrdokument uppfylls. För att få en heltäckande uppfattning av idrottsutbildningarna är uppföljningen utförd med beaktande av elevers, Celsiusskolans skollledning och Upplands idrottsförbunds åsikter om verksamheten. I utvärderingen ingår också ett dokument som innehåller vissa statistiska fakta.

1.2 Metod och material

För utvärdera idrottsutbildningarna på Celsiusskolan har ett brett utbud av dokument granskats och jämförts mot varandra. Det är möjligt att dela upp dessa handlingar i två block. Det ena blocket fungerar som en garanti på vilka krav som ställs på utbildningarna. Däri ingår gymnasieskolans styrdokument som består av kursplaner för samtliga idrottsrelaterade kurser som ingår i idrottsutbildningarna RIG, NIU och LIU, avtal mellan Uppsala kommun och Upplands idrottsförbunds som styr den del av verksamheten som förlagts på entreprenad, Upplands idrottsförbunds verksamhetsberättelse för år 2013 och det gångna årets fyra Q-rapporter som består av generella interna utvärderingar i Upplands idrottsförbund som utförs kvartalsvis. Det andra blocket består av hur verksamheten har uppfattats av elever vilket kommer till uttryck i den enkätundersökning kallad Questback som utförts på samtliga

idrottsutbildningar. Likaså har direkta samtal med Upplands idrottsförbund och Celsiusskolans skollledning utförts i syfte att få svar på direkta frågor som Uppsala kommun ansett som viktiga i utvärderingen. Genom att jämföra de dokument som ingår i de två blocken mot varandra har jag kunnat urskilja i hur stor grad som utbildningarna uppfyller förväntningarna och kraven på dem, samt även kunnat urskilja de problem som behöver åtgärdas. Uppsala kommun har även utformat generella riktlinjer för hur utvärdering kontinuerligt ska gå till och sammanställt frågeställningar som ska ingå i utvärderingen. De generella riktlinjerna utgör på sätt vis en handlingsplan och en yttre ram för hur uppföljningen och utvärderingen gått till och bifogas denna rapport. I framställningen har jag metodiskt valt att differentiera RIG och NIU från LIU eftersom utbildningarna skiljer sig åt när de inte omfattas av samma styrdokument och elevenkäterna utförts separat för RIG/NIU och för LIU.

2. Uppföljning och utvärdering av idrottsutbildningarna RIG, NIU och LIU för läsåret 2013/2014

2.1 Antagning

Antagningen till gymnasieskolan berör information om vilka krav som ställs för att anta elever och hur informationen förmedlas till sökande både lokalt och nationellt. Uppsala kommun har fyra frågor som de anser viktiga vid antagningen till idrottsutbildningarna på Celsiusskolan. 1. Har grundläggande antagningsprinciper tagits fram och följs dessa principer? 2. Vilka är ovan nämnda principer? 3. Vet eleven om hur antagningen går till? 4. Känner eleven till antagningsprinciperna (generella och idrottsspecifika)?

Antagningen till idrottsutbildningarna RIG och NIU har en speciell karaktär och ingår inte i kommunens organisering av gymnasieantagningen. Anledningen till detta är att specialidrottsförbunden för respektive idrott äger antagningen och utformar antagningskriterier för respektive idrott. På detta sätt säkerställs att kriterierna för antagningen till Riksidrottsgymnasium och NIU är lika för hela Sverige och sökanden behandlas därmed på ett likvärdigt sätt. Hos Riksidrottsförbundet finns en enkät om hur antagningen ska gå till och en intervjumall som kan finnas med i underlaget för antagningen. Specialidrottsförbunden följer Riksidrottsförbundets arbetssätt och på så sätt finns det grundläggande antagningsprinciper som sökanden har tillgång till i förhand. Antagningen till RIG och NIU sker dessutom tidigare än övriga nationella gymnasieprogram, vilket beror på att det rör sig om en idrottsinriktning snarare än ett program. Kring årsskiftet får sökanden ettdera ett A-brev som visar att det är idrottsligt antagna, ett B-brev som visar att de tagits upp på en

reservlista eller ett C-brev som betyder att sökanden inte fått plats och inte kan söka ett program på Celsiusskolan med idrottsinriktning. Efter detta besked påverkas den slutliga antagningen också dels av om det finns fungerande samverkanavtal med Uppsala kommun, om sökanden kommer från andra kommuner, och dels om det är elevens första eller andra hands val i gymnasievalet. Antagningen till idrottsprofilen avgörs tidigt så att sökanden ska kunna anpassa beslutet till sitt gymnasieval och kunna ansöka om gymnasieboende.

Antagningen till de lokala idrottsutbildningarna, LIU, sker inom ramen för Uppsala kommun. För närvarande finns det inga generella eller idrottspecifika riktlinjer för hur antagningen går till och inte heller några kriterier som visat hur eleverna bedöms i antagningen. Detta anser Upplands Idrottsförbund inte är något som påverkar antagningen eftersom skolan i stort sett antar alla sökanden. Det finns dock ett begränsat antal platser till de lokala idrottsutbildningarna så därför kan det vara fördelaktigt, framför allt med hänsyn till elevens förutsebarhet inför gymnasievalet, att säkerställa hur antagningen till LIU går till. Ännu har avsaknaden av generella riktlinjer inte orsakat några svårigheter. Detta beroende på att Celsiusskolan startat en idrottsinriktning som kallas Atlet och som inte specifikt riktar in sig på en viss idrott utan har en allmän hälso- och träningsinriktning. Atlet är en växande programinriktning som lockar sökanden som ägnar sig åt mer speciella idrotter som inte finns i idrottsutbudet på Celsiusskolan. I det fall intresset för den lokala idrottsinriktning ökar i framtiden eller Celsiusskolan inte kan tillhandahålla lika många platser till utbildningen som idag, med resultatet att inte alla sökanden kan garanteras en plats, bör generella antagningskriterier arbetas fram och delges elever innan dess att ansökan ska skickas in. Detta är sammanfattningsvis något som endast behöver justeras beroende på hur framtiden ser ut med beaktande av elevintresset.

2.2 Utbildningens kvalitet

Kommunen har ett ansvar att erbjuda gymnasieutbildning av god kvalitet. Med kvalitet menas bland annat att skolverkets kursplaner efterlevs, att lärare och idrottsinstruktörer har hög kompetens och att elevernas kunskapsnivå generellt sett är hög med goda betygsutslag. De frågor som Uppsala kommun velat lyfta fram i kvalitetsarbetet är följande. 1. Kvalitetssäkrar skolledningen och Upplands Idrottsförbund utbildningens inriktning, omfattning och innehåll årligen? Om ja – beskriv hur med ett individperspektiv. 2 Får eleven anpassa utbildningen efter sina behov? 3 Passar träningarna med Upplands idrottsförbund med elevens individuella utvecklingsplan?

Specialidrotten inom RIG och NIU har till syfte att utveckla elevernas idrottsliga förmåga genom genomförandet av olika metoder och teorier inom tränings- och tävlingsverksamhet.¹ Kvaliteten säkras bland annat genom att Upplands idrottsförbund håller tät kontakt med specialidrottsförbunden och elitföreningarna. Celsiusskolan har som en del i det kvalitetsäkrande arbetet gjort en utbildningssatsning för idrottsinstruktörer i betygssättning och hur man avgör omdömen inför utvecklingssamtal.

Inom ramen för Upplands idrottsförbunds arbete sker kontinuerliga kvalitetskontroller med lokala samarbetspartners inom respektive idrott. Kvalitetskontroller består av s.k. idrottsbesök varje vecka då verksamhetsansvarig från Upplands idrottsförbund besöker träningsanläggningar och ansvariga för respektive idrott. Samtalen resulterar i en årlig hearing process med upplands idrottsförbunds avtalspartners, där kontrollen sammanfattas i vad som har fungerat bra, vad som kan förbättras och hur idrottsansvariga uppfattar verksamheten med idrottsutbildningarna på Celsiusskolan. Upplands idrottsförbund har dessutom under höstterminen 2013 bedrivit kvalitetsarbete baserat på skolinspektionens utlåtande. Lite över 90 % av eleverna på Celsiusskolan läser någon form av idrottslig utbildning och Upplands Idrottsförbund anser sig därför utgöra en stor del av Celsiusskolan.² Projektet och elitsatsningen NIU topp 15 är också en del i arbetet att erbjuda en unik idrottspecialisering. Projektet startar från årskurs ett och fem elever väljs ut för att erbjudas extra resurser till material, erhåller media träning och special träning inom idrotten.

I enkätsammanställningen Questback har åsikter från eleverna på RIG och NIU framkommit. Eleverna trivs generellt bra med utbildningen och 96 % anser att verksamheten motsvarar deras behov och förväntningar mycket väl. 97 % av eleverna anser också att deras tränare har hög kompetens i specialidrottsämnet. Av Questback framgår det också att det finns en tydlig svag punkt i idrottsutbildningarna RIG och NIU. Det rör framför allt planeringen och balansen mellan teoretiska gymnasieämnen och den idrottsliga delen av utbildningen. I Questback enkäten anser 86 % av eleverna att de har bara balans mellan studier och träning. Vidare anser endast 70,9% att samarbetet mellan tränare och skollärare fungerar bra medan 85 % av eleverna anser att det samarbetet är viktigt. Det faktum att kontakten mellan idrottsinstruktörer och skollärare inte fungerar bra påverkar eleverna i deras schema läggning, hur de hanterar skolarbetet och träningen och hur de planerar sin personliga studie- respektive träningstid utanför schemalagda lektions- och träningstillfällen. Brister i kommunikationen

---

¹ Kursplan Specialidrott skolverket

² Upplands idrottsförbunds Q-rapport nr 2 s 6.

kan också leda till att elever drabbas av högre belastning vissa perioder då både prov och tävlingstillfällen kolliderar. I flera fall kan elevernas studieklimat förbättras genom bättre planering och kontinuerlig kommunikation mellan instruktörer och lärare. Problemet har också uppmärksamats och kritiserats av Skolinspektionen.

För att bemöta problematiken rörande balansen mellan skolteoretiska ämnen och idrotten har Celsiusskolan tillsammans med Upplands idrottsförbund tagit fram ett system av studiecoaching. Studiecoachingen är en resurs för elever som tillhandahålls varje dag i skolbiblioteket. Resursen innebär att elever har en tid då de kan studera och har tillgång till lärare att hjälpa till och leda dem vidare i studierna. Tanken är också att eleven tillsammans med läraren ska kunna planera sin studie och träningsvecka så idrotten och skolan går ihop. Resursen omfattar framför allt kärnämnen och det har påvisats att lärare i kemi och fysik finns mindre representerade. Det är enligt Celsiusskolans ledning viktigt att elever med idrottsprofil har tillgång till samma resurser och möjligheter när det gäller studierna, som andra elever på övriga program på skolan. Det är en låg andel på endast 21,9 % av eleverna som använder sig av studiecoachingen, vilken är frivillig. Det bör också framhävas att eleverna till viss del känner till och använder sig av den schematekniska svårigheten att få ihop studier och idrott. I det fall eleverna samverkar med lärare och instruktörer och är tydliga med att informera vardera parten om sina studieplaner respektive träningsplaner brukar balansen enligt Upplands idrottsförbund fungera bra. För att inte låta eleverna spela ut idrottsinstruktörer och skollärare mot varandra har en nätbaserad portal kallad It's Learning skapats. I It's Learning har varje ämne en egen sida eller mapp för information. Idrottsinstruktörer har också från och med i år blivit delaktiga i It's Learning för att lämna omdömen om sina elever. På detta sätt har mentorer vid utvecklingssamtal kunnat framföra en helhetsbild över hur eleven utvecklas både i det teoretiska skolarbetet och inom sin idrott. Portalen håller fortfarande på att utvecklas och man arbetar löpande med att förbättra användningsområdena. Den är ett steg i rätt riktning där idrottsinstruktörer och skollärare lättare kommer kunna följa med i elevernas schema och planering och på så vis underlätta för balansen mellan idrott och skola. It's Learning har också till syfte att fungera som en justering av elevens träning och studieplan beroende på studieresultat. Eftersom It's Learning gör att instruktörer kan se om elever inte sköter vissa skolämnen kan de även ta bort vissa träningspass för att premiera sådana ämnen. Det handlar om situationsbaserade och tillfälliga lösningar som skapar balans mellan idrotten och andra ämnen. Genom åtgärder som studiecoaching och It's Learning anser Celsiusskolans ledning att de kommit till en relativt hög nivå vad gäller den allmänna kommunikationen

mellan instruktörer och lärare. Vad som fortfarande behöver förbättras är främst den fysiska kontakten och i år har workshops, som har hållits med lärare och instruktörer tidigare år, uteblivit. För att öka den fysiska kontakten är målsättningen att så många som möjligt som arbetar med den idrottsliga delen av gymnasieutbildningen ska husera i Celsiusskolans lokaler. För närvarande har verksamhetsledare från Upplands idrottsförbund, Idrottsinriktningen Alpint och idrottsteorilärare arbetsrum på Celsiusskolan. Avslutningsvis bör det i frågan om kommunikationen mellan idrottsinstruktörer och lärare framhållas att Skolinspektionen har följt upp sin kritik och anser att det åtgärder som initierats av skolledningen och Upplands Idrottsförbund bidragit till en förbättring. Skolinspektionen har bland annat intervjuat elever och anser att elevernas uppfattning och helhetsintryck av hur instruktörer och lärare samarbetar har förbättrats till den graden att inspektionen valt att dra tillbaks kritiken.

Vad gäller LIU är elevernas svarsfrekvens i enkätundersökningen på ca 50 % vilket är lägre än för RIG och NIU eleverna. Detta beror främst på att LIU eleverna svarar på många utvärderingsenkäter under en begränsad tidsperiod och att idrotten inte är en lika stor del av utbildningen som för RIG och NIU elever. I stort stämmer LIU elevernas åsikter överens med RIG och NIU elevernas synpunkter och eleverna är väldigt positiva gentemot idrottsutbildningen med hög trivselanda. Det finns däremot en punkt som skiljer dem åt. En högre andel LIU elever än RIG och NIU elever, anser sig ha en bra balans mellan studier och träning. Det rör sig om 93 % hos LIU eleverna mot 86 % hos RIG och NIU eleverna. Det är i och för sig ett naturligt resultat när storleken på idrottssatsningen i den lokala idrottsutbildningen är mindre än i de mer elitinriktade RIG och NIU utbildningarna. LIU eleverna har med andra ord en mindre andel träningstimmar och idrottsrelaterade kurser att hålla i jämvikt med andra gymnasiestudier. Däremot använder sig inte heller LIU eleverna av studiecoachingen och anser att instruktörer och lärare inte samarbetar på ett bra sätt.

2.3 Samverkan mellan Celsiusskolans skolledning och Upplands Idrottsförbund

Samverkan mellan Celsiusskolan och Upplands idrottsförbund lyfter fram information om aktörernas insyn i utbildningen och i varandras respektive kompetensområden. Dispositionen är uppdelat i att först beröra hur Upplands idrottsförbund anser att samarbetet med Celsiusskolans skolledning fungerar och i andra hand skolledningens perspektiv på samarbetet. Båda parter har yttrat sig angående samarbetet vad gäller elevers ledighet, ändring i den individuella studieplanen, elevers byte av program, schemaläggning och informationsaktiviteter.

Vad gäller ledighet som följer av idrottsliga skäl registrerar respektive instruktör ledighet i det gemensamma skolsystemet Dexter. Elever på NIU och RIG får alltid ledigt för idrottsaktiviteter på annan ort och eleverna är medvetna om ansvaret att ta igen det som de missar. Hur mycket ledighet som tas ut skiljer sig åt beroende på vilken idrott eleven bedriver. Det är framför allt Golf och Alpint som har perioder av längre ledighet. Oftast finns dessa perioder inskrivna i kalendarier och både instruktörer och lärare har tillgång till den informationen. Inom vissa valda idrotter som friidrott, ridsport, golf och orientering samordnar klassföreståndare läsårsplaneringen tillsammans med idrottsinstruktörer för att se till att viktiga prov och nationella prov inte sammanfaller med längre idrottsaktiviteter på annan ort. I det fall som elever genomför ändringar i den individuella studieplanen får verksamhetsansvarig från Upplands idrottsförbund information om hur ändringen påverkar schemalaggningsplaneringen och tar initiativ till att justera lektioner och träningsplaner. Oftast är det träningsplaneringen som ändras.

Vissa elever väljer att byta program någon gång under gymnasietiden. Till exempel kan elever som går LIU och som utvecklats inom sin idrott få komma in på NIU. Oftast påverkas bytet av behörighetsproblem. Idrottskurserna ska genomföras i en angiven följd och vissa elever kan behöva läsa kurser under sommaren för att kvalificera sig för idrottskurserna under årskurs två. Därför rekommenderar inte Upplands Idrottsförbund programbyte förutom från LIU till NIU inför årskurs två. Upplands idrottsförbund anser sig kommunicera bra med skolledning i organisatoriska frågor och schemalaggningsplanering. Detta till följd av att Upplands idrottsförbund har ett kontor på Celsiusskolan där de finns tillgängliga två gånger i veckan och i övrigt förlägger så mycket av sina möten och verksamhet som möjligt på skolan. Kommunikationen och arbetssättet mellan Upplands Idrottsförbund och Celsiusskolans skolledning har förbättrats under den senaste tiden.

Upplands idrottsförbund deltar i flera informationsaktiviteter. På de två öppna husen som hålls på Celsiusskolan finns alla idrotter representerade med instruktörer. De deltar dessutom vid vissa informations- och föräldramöten när lärare och annan skolpersonal bjuder in dem. Upplands idrottsförbund rekryterar elever genom ett nätverk med studievägledare som fungerar som ambassadörer för vad idrottsinriktningen på Celsiusskolan innebär och vad som krävs av sökanden. På så vis har en större del av sökandena undvikits. Instruktörer har dessutom informationsträffar för föräldrar och elever i årskurs nio. I framtiden har man beslutat att bjuda in lärare till dessa träffar så att bilden av hur utbildningen ser ut blir tydligare och att

sökanden ska förstå att de läser ett nationellt gymnasieprogram med en idrottsinriktning och inte en renodlad idrottsutbildning.

Celsiuskolans ledningsgrupp anser att den automatiska ledigheten i samband med elevers idrottsaktiviteter har förbättrats och att eleverna har fått större förståelse för det egna ansvaret att inte hamna efter i skolarbetet. I det fall som den automatiska ledigheten har genererat problem är framför allt för det mest framgångsrika eleverna på elit nivån. I de fallen har ofta eleven en organisatorisk förmåga med sig från början och det går snabbt att upptäcka när eleven inte förvaltar det egna ansvaret på bästa sätt. Celsiusskolan anser att det i sådana situationer finns bra rutiner för att snabbt korrigera studieplaner och träningsplaner.

Celsiusskolan anser att samarbetet fungerar mycket bra vad gäller elevers programbyte och schemaläggning. Genom blandklasser, dvs. att sätta elever från samtliga idrottsprofiler i samma klass har gjort att även om elever byter från LIU till NIU har det inte påverkat skolarbetet och minskat de administrativa åtgärderna eftersom inget klassbyte har behövts. Ledningsgruppen på Celsiusskolan är dock lite missnöjda vad gäller betygssnittet på skolan som helhet och för elever som valt en idrottsprofil. Många av eleverna på RIG och NIU lägger ribban lite lägre och är nöjda med betygen C och D. Skolledningens förhoppning är att även dessa elever ska satsa på betygen A och B för att ha större möjligheter att välja inriktning i framtiden, oavsett idrottsutbildning och idrottskarriär.

Skolledningen har som strategi att låta Upplands idrottsförbund ha det övergripande ansvaret för samordningen av RIG, NIU och LIU profilerna. Däremot har skolan haft lite större ansvar för RIG verksamheten eftersom instruktörerna inom profilen är anställda av skolan och inte av Upplands Idrottsförbund. Gemensamma informationsaktiviteter är något som för närvarande är begränsat till skolans "Öppet hus" två gånger per år. En av orsakerna till detta är att i Upplands Idrottsförbunds avtal med instruktörer ingår enbart så kallad "elevtid" och det ingår inte i deras uppdrag att medverka vid informationsaktiviteter i skolan.

2.4 Kontrollerande organ

Uppsala kommun avser i denna uppföljning se över hur Upplands idrottsförbund och Celsiuskolans skolledning arbetar med och uppfattar de organ som löpande granskar utbildningen. Exempel på sådana organ är idrottsprogramrådet och de hearings som utförs av Upplands Idrottsförbund.

Inom ramen för skolan kan eleverna påverka utbildningen på tre olika sätt. 1. Elevinflytandet kommer fram i undervisningssituationen och i mötet med gruppen och läraren. I denna miljö är det viktigt att det är högt i tak och alla får uttrycka sina åsikter fritt. 2. Eleverna har även möjligheten att påverka sitt program genom klassråd och programråd. 3. I Elevkåren framhävs elevinflytandet i skolgemensamma frågor. Eleverna får även möjlighet att påverka sin utbildning genom att aktivt delta i träningsplaneringen och att svara på enkäter som till exempel Questback som är en del av underlaget för denna rapport. Eleverna är medvetna om idrottsprogramrådet och det är idrottslärarna som kallar eleverna till programrådet. Dock har programrådet uteblivit under våren på grund av den osäkerhet för hur utbildningen kommer att bedrivas i framtiden beroende på beslutet om dispens för entreprenadverksamhet från utbildningsdepartementet. Det går sammanfattningsvis att konstatera att eleverna har möjlighet att påverka sin utbildning och att olika tillvägagångssätt finns tillgängliga för detta, men att det sedan är upp till eleverna att använda sig av organen och faktiskt vilja påverka sin utbildning.

Upplands idrottsförbund har rutiner för hur de hanterar klagomål. Tillvägagångssättet beror främst på genom vilka kanaler som klagomålen kommer ifrån och vilken typ av missnöje det rör sig om. Det finns tre ingångsvägar för klagomål. Det första sättet är att klagomålen riktas till ansvarig handläggare på Uppsala kommun. Vid den typen av klagomål sker en direkt återkoppling från kommunen till Upplands idrottsförbund och Celsiusskolan. Det finns en mall för den typen av ärendehantering vilken medföljer rapporten som Bilaga. Klagomål kan även riktas till rektor eller programrektorer på Celsiusskolan och direkt till verksamhetsansvarig från Upplands Idrottsförbund. Upplands Idrottsförbund har en policy som innebär att varje klagomål ska hanteras så snabbt och effektivt som möjligt. Det betyder att hanteringen är anpassad efter varje klagomål med ambitionen att återkoppla, skapa lösningar och dokumentera. Klagomål angående betyg hanteras dock på ett annat sätt genom att kriterierna analyseras av instruktörer och elever tillsammans.

3. Avslutning

Löpande under utvärderingens gång framgår tydligt att idrottsutbildningarna på Celsiusskolan förbättrats löpande under en längre period. På så vis har utbildningarna idag nått upp till en väldigt hög nivå, både organisatoriskt och kvalitetsmässigt. Detta är inte heller förvånande med tanke på visionen om att erbjuda Sveriges bästa idrottsutbildningar.

Kvaliten kommer till uttryck genom nöjda elever och ett nära och inarbetat samarbete mellan Celsiusskolan och Upplands idrottsförbund. Dessutom har utvärderingen som helhet givit intrycket att alla parter är villiga att förbättra problemrelaterade områden och har en policy som handlar om att snabbt och situations anpassat hantera svårigheter och klagomål.

Trots goda resultat åskådliggör uppföljningen två områden som behöver fortsatt uppmärksamhet vad gäller framtida organisations- och kvalitetsarbete. Det första problemområdet handlar om balansen mellan idrott och övriga skolämnen och kommunikationen mellan lärare och idrottsinstruktörer. Åtgärder som Studiecoaching och It's Learning har sammantagit bidragit till en förbättrad situation, både för elever och för utbildningspersonal. Skolinspektionen anser också att idrottsutbildningarna håller en godkänd nivå för kommunikationen och balansen mellan idrott och skola. I övrigt kräver området långvarig uppmärksamhet och kreativa lösningar. Framför allt den fysiska kontakten mellan instruktörer och lärare borde premieras eftersom den snabbt observeras av elever.

Det andra problemrelaterade området, som lett till en del av mer negativa synpunkter som framkommit under utvärderingen som till exempel uteblivna workshops för lärare och instruktörer, beror på att frågan om dispens för att bedriva idrottskurserna på entreprenad har beretts under en oerhört lång period hos Utbildningsdepartementet. Det faktum att både Celsiusskolan och Upplands idrottsförbund saknat kunskap om hur utbildningen i framtiden ska bedrivas och huruvida spetskompetens från Upplands idrottsförbund kommer att kunna fortsatt ingå i utbildningarna, har påverkat den generella stabiliteten och drivkraften i arbetet. Det faktum att beslut om dispens ännu inte avkunnats har också påverkat trovärdigheten för utbildningen utåt och organisatörerna oroas nu av att intressegraden och antalet sökanden eventuellt kan sjunka inför kommande läsår. En orsak till att sök bilden kan förändras är att specialförbunden känner till situationen och vet inte hur utbildningen kommer att bedrivas i framtiden på grund av det osäkra läget om entreprenaden. Detta framgår av Upplands idrottsförbunds Q-rapporter och verksamhetsberättelse.

När avtalet mellan Uppsala kommun och Upplands idrottsförbund gick ut var Upplands idrottsförbund tvungna att säga upp vissa instruktörer innan dess att utbildningsnämnden fattade beslut om att förlänga avtalet till ytterligare ett års verksamhet. På grund av ovissheten både från Uppsala kommun och Upplands idrottsförbunds sida i väntan på dispensbeslut har kompetenta nyckelinstruktörer, som genom sin idrottsliga framgång lockar sökanden till sina idrotter, försvunnit och sök bilden kan förändras även av den orsaken. Varken Celsiusskolan

eller Upplands idrottsförbund har kunnat planera verksamheten långsiktigt. Det är mot denna bakgrund inte heller överraskande att en del av utvecklingsarbetet och planerade förbättringar av verksamheten uteblivit under läsåret 2013/14.

4. Källförteckning

Kursplan Specialidrott, Skolverket, <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/gymnasieutbildning/gymnasieskola/spe?tos=gy&subjectCode=spe&lang=sv>

2014-06-07

Upplands idrottsförbunds Q-rapport nr 2, 2013-06-30

5. Bilagor

5.1 Bilaga 1 Generella riktlinjer för uppföljning och utvärdering av idrottsutbildningar på Celsiusskolan

Generella riktlinjer för uppföljning och utvärdering av idrottsutbildningar på Celsiusskolan

1. Vad är syftet med Uppsala Kommuns uppföljning av idrottautbildningarna på Celsiusskolan och samarbetet med Upplands Idrottsförbund?

Här anges riktlinjer för en kontinuerlig uppföljning av idrottsutbildningar som bedrivs på Celsiusskolan i Uppsala Kommun. Idrottsutbildningarna avser den idrottsliga profilen som kombineras med de ordinarie gymnasieprogrammen som erbjuds på Celsiusskolan. Dessa idrottsprofiler är Riksidrottsgymnasium (RIG), nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU) och lokal idrottsutbildning (LIU). Med hjälp av uppföljningen kan kommunen utvärdera verksamheten för att kunna förbättra såväl innehållet som organiseringen och utformningen av idrottsutbildningarna.

Det är av vikt för Uppsala Kommun att uppföljningen omfattar en kvalitetskontroll på utbildningens innehåll så att gymnasieskolans styrdokument uppfylls. Idrottsutbildningarna på Celsiusskolan är utformade så att de bedrivs både av skolan och via Upplands idrottsförbund. Därmed behövs en kontroll avseende olika nivåer för att följa upp idrottsutbildningarna och uppföljningen sker utifrån hur Celsiusskolans skolläring uppfattar verksamheten och samarbetet med Upplands Idrottsförbund och hur Upplands Idrottsförbund ser på utbildningen, samarbetet med skolan och skolläringen, samt sin egen insats. Också elevernas upplevelse av gymnasieprogrammen med idrottsprofil ska inkluderas i undersökningen.

2. Hur ska uppföljningen utformas och vad ska den omfatta?

Uppföljning består av en regelmässig insamling av data som registreras och sammanställs, utvärdering däremot är mer av en djupare bedömning av resultat i förhållande till verksamhetens mål.³ Syftet med undersökningen av idrottsutbildningarna avser både uppföljning och utvärdering av verksamheten. En *kontrollerande* utvärdering kan innebära att man till exempel granskar måluppfyllelsen av olika program eller utvärderar kostnadsutvecklingen mot budgeten.⁴ Utvärderingarna kommer därmed i vissa fall att likna en uppföljning. Det gäller speciellt om målen är kvalificerade och om utvärderingen framför allt går ut på att samla in ett antal statistiska uppgifter. En utvärdering som är *främjande* görs av personal på den egna nivån och utvärderingens resultat

³ Widell, L., *Att organisera utvärdering, böcker i serien verktyg för utvärdering från Skolverket*, Liber Distribution, Örebro, 1999, s 23.

⁴ Widell, L., *Att organisera utvärdering, böcker i serien verktyg för utvärdering från Skolverket*, Liber Distribution, Örebro, 1999, s 24.

ligger till grund för personalens utveckling av verksamheten.⁵ Här kan det röra sig om att lärarna utvärderar sig själva och frågorna handlar mer om förutsättningarna för verksamheten, om varför olika verksamheter är framgångsrika respektive inte tillräckligt framgångsrika.

Uppsala Kommun strävar efter att uppnå en kombination av dessa två typer av uppföljningar och utvärderingar. I underlaget inkluderas både informationsunderlag som är utformat av Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad på Uppsala Kommun och enkäter utformade av Upplandsidrottsförbund som är riktade till elever.

För att uppföljningen och utvärderingen ska bli effektiv på ett praktiskt plan är det omöjligt att anpassa uppföljningen beroende på vilken aktör som utfrågas. Utgångspunkten är vilken typ av underlag Uppsala Kommun har tillgång till och har möjlighet att samla in, samt vilka huvudområden som kommunen är intresserade av att kontrollera mer eller mindre ingående. Indelningen i huvudområden leder till att de olika beslutsaktörerna, dvs. skolledning och Upplands Idrottsförbund svarar på samma frågor så att deras svar kan jämföras och bidra till kunskap om inom vilka områden som verksamheten behöver utvecklas, förändras eller anpassas. Enligt beslutsunderlaget i nästa avsnitt är meningen att åsikter - från både brukare, dvs. elever, anställda, lärare, tränare och övrig skolpersonal, samt beslutsaktörer, dvs. Celsiusskolans skolledning och Upplands Idrottsförbund - ska komma fram i uppföljningen. På det sättet kan Uppsala Kommun göra en utvärdering som är både kontrollerande och främjande.

3. Hur ska uppföljningen genomföras?

Uppföljningen och utvärderingen av idrottsutbildningarna kommer att vara uppdelad i fyra delmoment:

- A. Uppsala Kommun ska samla in ett underlag av information om hur utbildningen uppfattas av elever, instruktörer, lärare, skolledning och Upplands idrottsförbund. Denna information ska för instruktörer, idrottsteorilärare, team ansvariga och elever utgöra den internet baserade utvärdering Questback som Upplands Idrottsförbund utför och sammanställer samt delger Uppsala Kommun. I övrigt ska genom direkta samtal eller på annat sätt inhämtas underlag från skolledningen på Celsiusskolan och från Upplands Idrottsförbund. Uppsala kommun ska inhämta information om resultatet av samarbetet mellan lärare och idrottsteorilärare. Uppsala kommun ska dessutom utforma ett eget dokument med frågeställningar de avser är viktiga att få svar på i uppföljningen.
- B. Uppsala kommun ska jämföra den insamlade informationen med gymnasieskolans styrdokument, Upplands idrottsförbunds verksamhetsberättelse och det avtal mellan Uppsala Kommun och Upplands Idrottsförbund som reglerar samarbetet av utbildningen. Upplands idrottsförbund kommer delge Uppsala kommun verksamhetsberättelsen så fort den är färdigställd. I övrigt för Upplands idrottsförbund Q-rapporter varje kvartal som rör hela Upplands idrottsförbunds verksamhet. Även dessa kommer att delges Uppsala kommun även om rapporterna inte specifikt och enbart rör idrottsutbildningarna på Celsiusskolan.
- C. Uppsala kommun ska sammanställa ett dokument som statistiskt visar volymen och genomströmningen av elever inom idrottsutbildningarna. Statistiken ska utgå från det senaste läsåret och utreda hur många elever som inleder och avslutar de idrottsrelaterade

---

⁵Widell, L., Att organisera utvärdering, böcker i serien verktyg för utvärdering från Skolverket, Liber Distribution, Örebro, 1999, s 24.

kurserna. Statistiken ska visa hur betygsfördelningen ser ut på idrottsutbildningarna och huruvida alla platser på respektive idrott fylls upp av elever. Statistiken ska utgå från samtliga idrottsrelaterade kurser och årskurser och innehålla en jämförelse baserat på könsfördelning. Upplands idrottsförbund kan tillhandahålla viss statistisk information eftersom de två gånger om året upprättar dokument som sammanställer hur många elever som startar och avslutar de olika idrottsprogrammen samt betyg inom idrotterna. I Celsiusskolans system Dexter finns det tillgång till studieplaner, kurser, betyg mm men systemet registrerar endast fullföljda kurser och inte enbart startade kurser som inte avslutats av eleven.

- D. Uppföljningen ska avslutas genom att återkoppla det resultat som utvärderingen medfört till Celsiusskolans skolledning, Upplands Idrottsförbund, idrottsprogramrådet och Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden för planerandet av eventuella förbättringar av gymnasieutbildningen.

Uppföljningen berör följande områden:

Antagning – Information om vilka krav som ställs för att anta elever, samt hur denna information förmedlas till sökande både lokalt och nationellt.

Utbildningens kvalitet – Information kopplat till utbildningens kvalitet.

Samverkan mellan Celsiusskolans skolledning och Upplands Idrottsförbund – Information rörande aktörernas insyn i utbildningen och i varandras respektive kompetensområden.

Kontrollerande organ – Information rörande de organ som löpande granskar utbildningen och hur dessa organ fungerar vad gäller deras uppgifter och funktion. Exempel på sådana organ är idrottsprogramrådet och de hearings som utförs av Upplands Idrottsförbund.

4. Frågeställningar framtagna av Uppsala Kommun för uppföljning av idrottsutbildningar på Celsiusskolan

Uppsala kommun avser behandla följande frågeställningar i uppföljningen av Idrottsutbildningarna på Celsius gymnasieskola. Frågeställningar har sammanställts så att det utgår från de ämnesområden kommunen behandlar i uppföljningen.

Antagning:

- Har grundläggande antagningsprinciper tagits fram och följs dessa principer? (Generella och idrottsspecifika)
- Vilka är ovan nämnda principer? (Generella och idrottsspecifika)
- Vet eleven om hur antagningen går till?
- Känner eleven till antagningsprinciperna (Generella och idrottsspecifika)

Utbildningens kvalitet:

- Kvalitetssäkrar skolledningen och Upplands Idrottsförbund utbildningens inriktning, omfattning och innehåll årligen? Om ja – beskriv hur med ett individperspektiv.
- Får eleven anpassa utbildningen efter sina behov?

- Passar träningarna med Upplands idrottsförbund med elevens individuella utvecklingsplan?

Samverkan mellan Celsius skolledning och Upplands Idrottsförbund:

- Anser du som rektor att du får tillräckligt med insyn i Upplands idrottsverksamhet?
- Hur sker Upplands idrottsförbunds samverkan med rektor angående:
  - Elevers ledighet?
  - Ändring i den individuella studieplanen?
  - Byte av program?
  - Schemaläggning?
- Deltar skolledning och Upplands Idrottsförbund i gemensamma informationsaktiviteter? Hur?
- När deltar tränare då skolan anordnat information och utbildning?
- Har studieplan och idrottslig utvecklingsplan samplanerats med idrotts instruktörer och klasssföreståndare? *(eventuellt ej ingå, vi vill gärna ha respons på vad ni anser om frågan)*

Kontrollerande organ:

- Får eleverna möjlighet att påverka hur utbildningen utformas? På vilket sätt?
- Känner eleven till att det finns ett programråd?
- Känner eleven att han/hon har inflytande/möjlighet att påverka hur utbildningen utformas? På vilket sätt?
- Vet eleven hur hans/hennes utvecklingsplan tas fram?
- Får eleven delta när hans/hennes individuella studieplan utformas? Hur?
- Vad har Upplands Idrottsförbund och Celsius för rutiner för hantering av klagomål? Hur ser dessa ut?

Volym och gensomströmning av elever inom idrottsrelaterade kurser:

- Hur många elever har inlett respektive fullföljt utbildningen? Könsfördelning?
- Hur ser elevernas resultat ut, hur är betygsfördelningen på utbildningen?
- Fylls samtliga platser på de olika idrotterna?
- Hur många elever kommer från andra kommuner än Uppsala Kommun?

5.2 Bilaga 2 Volym och statistik för RIG och NIU

Statistik

Könsfördelning NIU/RIG

→ 64% pojkar 36% flickor

Antal platser NIU

Totalt 566 st platser utifrån SF certifieringarna.

402 st platser av dessa är fyllda.

→ 71 % av platserna på NIU är fyllda

Orsaker till icke fyllda platser är avsaknaden av samverkansavtal och inte tillräckligt elitmässiga elever lokalt.

Antal elever från andra kommuner på NIU

Totalt 402 platser på NIU är fyllda.

Av dessa är totalt 156 st elever från andra kommuner.

→ 38.8 % av eleverna på NIU kommer från andra kommuner

Antal platser RIG

Golf har 24st på tre läsår, samtliga av dessa platser är fulla.

→ 100 % fyllda platser på RIG Golf

Amerikansk fotboll har 30st på tre läsår. Första läsåret är 2014/15 och där är 10st platser fyllda.

→ 100 % av disponibla platser för i år är fyllda för RIG Amerikansk fotboll

5.3 Bilaga 3 Questback resultat

Sammanställning till läsårets utvärdering för specialidrottselever gymnasiet Uppsala, NIU, RIG och LIU 2013/14.

Vi ser en bra svarsfrekvens, totalt 76 % från 18 av 19 NIU och RIG idrotter. Svarsfrekvensen från LIU eleverna är lägre, totalt 51 % från 14 av 22 idrotter.

Använda parametrar har en skala 1-5, 1=*stämmer inte alls* och 5=*stämmer helt och hållet*. Notera att den sammanlagda procenten från kommande sammanfattning avser svar från parameter 3-5 med ett urval från vissa frågor. Detaljer från utvärderingen finns i de bifogade stapeldiagrammen. För de idrotter som visar 0 (noll) svar innebär att de inte finns som valbar idrott inom NIU, RIG eller LIU. Sammanlagt ser vi till antalet elever per idrott, en svagare svarsfrekvens från Amerikansk fotboll, Handboll och Innebandy i årets utvärdering.

NIU & RIG

- 33.7 % är elever från andra kommuner som bor på elevhem/annat boende.
- 95.7 % anser att NIU/RIG uppfyller behov och förväntningar.
- 93.5 % kommer att fortsätta sin idrottsliga satsning efter gymnasiet.
- 96.4 % anser att stämningen i skolklassen är bra.
- 97.1 % anser att stämningen i träningsgruppen är bra vilket 96.1 % anser är viktigt.
- 98 % känner sig trygga i sin träningsgrupp.
- 95.8 % tycker att tränaren är duktig på att lära ut.
- 90.5 % är nöjda med sin träningsanläggning och 96.1 % anser att det är viktigt.
- 96.1 % anser att tränarna är engagerade in elevens idrottsutveckling.
- 96.7 % anser att tränarna har hög kompetens i specialidrottsämnet.
- 86.7 % anser sig ha bra balans mellan studier och träning.
- 21.9 % använder sig av Celsiusskolans studiecoaching.
- 70.9 % anser att samarbetet fungerar bra mellan tränare och lärare och det anser 87.3 % är viktigt.
- 93.4 % anser sig vara bra på att informera sina lärare om idrottslig ledighet.

Kommentarer NIU/RIG

- NIU/RIG eleverna trivs generellt sätt bra på sin utbildning. Knappt 96 % anser att verksamheten motsvarar deras behov och förväntningar mycket väl. Lite mer än 90 % tänker fortsätta sin elitsatsning efter avslutat gymnasium. Eleverna trivs också mycket bra både i skolan och i sin träningsgrupp och känner sig trygga i väldigt stor utsträckning.
- NIU/RIG-eleverna ger också sina resp. tränare väldigt höga betyg gällande deras engagemang och kompetens. Nästan 97 % anser att tränarna har hög kompetens i specialidrottsämnet.

Förbättringsområden NIU/RIG

- Drygt 86 % anser sig ha en bra balans mellan studier och träning och en alarmerande låg andel, 21.9 % använder sig av studiecoachingen.

- Kritiken från skolinspektionen verkar vara befogad då 70.9 % anser att samarbetet mellan tränare och skollärare fungerar bra vilket är en av de lägre siffrorna i undersökningen. Noterbart att lite mer 85 % anser att det samarbetet är viktigt.

LIU

- 8,4 % är elever från andra kommuner som bor på elevhem/annat boende.
- 88.2 % anser att LIU uppfyller behov och förväntningar.
- 98.7 % anser att stämningen i skolklassen är bra.
- 93.8 % anser att stämningen i träningsgruppen är bra vilket 94.5 % anser är viktigt.
- 97.2 % känner sig trygga i sin träningsgrupp.
- 95.1 % tycker att tränaren är duktig på att lära ut.
- 92.3 % är nöjda med sin träningsanläggning och 95.8 % anser att det är viktigt.
- 90.3 % anser att tränarna är engagerade in elevens idrottsutveckling.
- 95.8 % anser att tränarna har hög kompetens i specialidrotten.
- 93.8 % anser sig ha bra balans mellan studier och träning.
- 23.8 % använder sig av Celsiusskolans studiecoaching.
- 73.5 % anser att samarbetet fungerar bra mellan tränare och lärare och det anser 85.4 % är viktigt.
- 90.3 % anser sig vara bra på att informera sina lärare om idrottslig ledighet.

Kommentarer LIU

- Med reservation för en svarsfrekvens på ca 50 % kan vi konstatera att drygt 88 % anser att utbildningen motsvarar deras behov och förväntningar.
- Ca 98 % upplever en mycket god stämning i sin skolklass och i sin träningsgrupp och glädjande 98 % känner sig trygga i sin träningsgrupp.
- LIU-eleverna upplever att deras tränare har ett stort engagemang (90.3 %) och hög kompetens i specialidrott (95.8 %).
- Knappt 92 % är nöjda med sin träningsanläggning och drygt 95 % anser att det är viktigt.

Förbättringsområden LIU

- 93 % anser sig ha bra balans mellan studier och träning, vilket är en mycket högre siffra än NIU-eleverna, men så ska det kanske vara?!
- Endast 23.8 % använder sig av studiecoachningen.
- 73.5 % anser att samarbetet mellan skollärare och tränare fungerar bra och 85.4 % anser att det är viktigt.

Sammanfattning

Kombinationen idrott och studier är något som eleverna anser är en lyckad satsning. De är i hög grad nöjda med den idrottsliga delen av verksamheten och har stor tilltro till sina tränares kompetens och engagemang oavsett valt idrottsprogram. De känner sig trygga både i skolan och i träningsgruppen. Träningsanläggningarna är bra men vi bedömer det som ett förbättringsområde som vi vill titta

närmare på. Upplands idrottsförbund behöver ta fram en strategi för att ytterligare höja nöjdhetsgraden. Vi har som målsättning att gå från mycket bra till bäst.

Vi har genom den här utvärderingen fått ytterligare bekräftelse på att samarbetet mellan skolan och specialidrotten måste förbättras. Vi följer den åtgärdsplan som tagits fram gemensamt av Celsiusskolan och Upplands Idrottsförbund.

Vi kommer att komplettera utvärderingen med att fördela svaren per grenspecifik idrott för att fortsätta vår utvärdering och feedback till våra avtalsparter. Det arbetet beräknas bli klart inom tre veckor. Därefter sker utvärderingssamtal med resp. teamansvarig och avtalspart för att diskutera ev. förbättringsområden.

Uppsala den 8 april 2014

Henrik Gaddefors
Verksamhetsledare Elit & Skola
Upplands Idrottsförbund

Emma Sjöö
Utbildningsansvarig NIU & RIG
Upplands Idrottsförbund

5.4 Bilaga 4 Ärendehanteringsmall

Hantering av ärenden, synpunkter, klagomål

Läsåret 2013-14

Inledning

Alla ärenden, synpunkter och klagomål tas på allvar då vi ser en möjlighet att förbättra verksamheten. Vi gör denna hantering utan dröjsmål. Vi dokumenterar hanteringen.

Definition

Vi definierar ett klagomål/ärende som ett konkret missnöje av den tjänst som verksamheten ansvarar för. Vi eftersträvar raka och ärliga relationer och anser att ärenden behandlas seriöst, sakligt, korrekt och skyndsamt.

Klagomålshantering

Ansvarig för beredning och hantering i verksamheten är Verksamhetsledare (VL).

Handläggning

Varje klagomål ska nå VL och registreras dagen då ärendet når VL. VL gör en direkt bedömning på när nästa kontakt för ärendet tidigast kan tas. Därefter slussar VL vidare ärendet till berörd part/person. VL behåller ansvaret för att ärendet följs upp och finns behjälplig i det ev. fortsatta arbetet.

Ärenden av enklare karaktär

Den ansvarige som mottagit ärendet från VL kan i ärenden av enklare karaktär, helt ta vid i ärendet och lösa aktuella incidenter utan att därefter meddela VL.

Ärenden av svårare karaktär

VL ska följa ärendet till lösning är konstaterad. Dessutom ska ev. medansvariga tillsammans med VL göra skriftliga noteringar på hantering och slutlig lösning.